

Strukturelle prioriteringer

Styrke rekrutteringen av samiske forskere og bygge samisk-relevant forskningskompetanse

Utviklingen av det samiske samfunnet vil være tjent med at flere samer rekrutteres til forskning, at det forskes på samiske temaer og at antallet forskere som bruker samisk som fagspråk økes. Det er viktig at samer selv medvirker til og influerer på den forskningsmessige agendaen. Porteføljen vil gjennom utlysninger oppmuntre til rekruttering av samiske prosjektledere og deltakere. Det vil også bli stimulert til at det innarbeides midler til studentstipend innenfor rammene av større Forskerprosjekt i tilfeller der det er stor mangel på rekruttering.

Det er videre viktig å bygge opp forskningssvake områder der det er identifisert behov for å styrke kvaliteten: Sikre rekruttering, strategisk samarbeid og fornyelse av forskningsfeltet. Porteføljestyret vil ta initiativ til å videreutvikle forskningssvake områder der det er behov for å bygge kompetanse. Det bør satses på forskningssamarbeid mellom store og små forskningsmiljøer, lokale og regionale institusjoner, samt samarbeid internasjonalt. Dette kan bidra til høy kvalitet og større internasjonal konkurransekraft.

Styrke internasjonalt samarbeid

Internasjonalt forskningssamarbeid, både innenfor og utenfor det arktiske/sirkumpolare området, er viktig for å øke kvaliteten i nasjonal forskning og for å sikre at Norge både har tilgang til, og bidrar til, internasjonal kunnskapsproduksjon. Innenfor samisk forskning er det naturlig å innta et relasjonelt og komparativt fokus, både på et nordisk og internasjonalt nivå. Innsatsen vil derfor oppfordre til internasjonal komparativ forskning der dette er fruktbart for analysene, og til internasjonal utveksling for prosjektets deltagere. Dette inkluderer også internasjonale urfolksperspektiver, slik som urfolksmetodologi, og urfolksforskningssmiljøer internasjonalt.

Styrke samisk som vitenskapsspråk

En selvstendig, kritisk og reflekterende forskningspraksis må også utvikles på språk i samfunnet som forskningen er del av. Det vil stimuleres til bruk av samisk gjennom hele forskningsprosessen: Problemformulering–datainnsamling–analyse–publisering–formidling. For å kunne bruke samisk i hele forskningsprosessen må samisk også brukes i samisk dagligliv. Samisk som vitenskapsspråk er derfor viktig for utviklingen av samisk samfunnsliv generelt, og særlig viktig for dokumentasjon, bevaring og videreutvikling av samiskspråklig terminologi innenfor ulike fagområder.

Styrke kommunikasjonen av kunnskap om samiske forhold til beslutningstakere og andre relevante aktører i og utenfor Sápmi

For å videreføre og styrke samisk samfunnsliv, kultur og språk er det viktig at beslutningstakere og andre relevante aktører har kunnskap om og innsikt i det samiske samfunnet. Det er viktig at kommunikasjonen om lokal kunnskap blir styrket til beslutningstakere og andre relevante aktører (f.eks. kunnskap om samiske organisasjons- og institusjonslandskap og samisk interesseorganisering) da dette vil kunne komme til å styrke den samiske medvirkningen og ivaretagelsen av samiske interesser.

Åpen forskning

Digitaliseringen og ny teknologi skaper nye muligheter for å produsere og dele forskning effektivt og til å la samfunnet ta del i forskningsprosesser og resultater. Åpenhet gjør forskningen enklere å etterprøve og gjør det mulig å koble store datamengder og utvikle nye metoder på tvers av fag. Slik bidrar åpen forskning til å heve forskningens kvalitet og å flytte forskningsfronten. Forskningsrådet vil være en pådriver for åpen forskning ut fra prinsippet om at forskning og forskningsprosesser skal være «så åpne som mulig, så lukkede som nødvendig». Forskningsrådets politikk for åpen forskning fra 2020 beskriver tiltak innenfor en rekke områder som Forskningsrådet selv eller i samarbeid med andre skal gjøre for å oppnå dette. Porteføljestyret vil aktivt følge opp denne politikk om åpen forskning, og særlig påse at alle digitale og nye teknologiske løsninger Forskningsrådet og sektoren som helhet benytter seg av også er tilpasset samiske språk.

Mangfold og kjønnsperspektiv

Porteføljen ønsker å bidra til bedre kjønnsbalanse og økt mangfold blant forskningsansatte og i forskningen. Dette gjøres ved å sikre at forskningen er i tråd med policy for kjønnsbalanse og kjønnsperspektiv. Porteføljen vil aktivt bidra til kjønnsbalanse og mangfold gjennom utlysninger. Det er også behov for forskning som inkluderer kjønn- og mangfoldsperspektiver i relasjon til det samiske samfunnet, og som kan bidra med empirisk og teoretisk kunnskap om kjønn og mangfold fra et samisk perspektiv.

Forskningsetikk

Porteføljen ønsker å bidra til å videreutvikle samisk forskningsetikk. Sametinget har utviklet etiske retningslinjer innenfor helseforskning innenfor samiske områder. Porteføljen vil aktivt bidra til å prioritere prosjekter som relaterer seg til, og tar utgangspunkt i, disse retningslinjene innenfor dette temaområdet. Forskningen skal også bygge på perspektiver som anerkjenner og inkluderer samiske hensyn og perspektiver i forskningen, hvor ulike kunnskapssystemer anerkjennes som likeverdige parter, og hvor forskningen også skal komme det samiske samfunnet til gode. Porteføljen vil også bidra til å videreutvikle perspektiver som relaterer seg til samisk etikk og metodologi, samskaping og urfolksmetodologi.